

KLAGANDE

Socionomkraft AB, 559011-7155

MOTPART

Östra Göinge kommun

Ombud: Advokat Josefín Karlström och advokat Maria Lidbom

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Malmös dom den 3 december 2024 i mål nr 11366-24, se bilaga A

SAKEN

Offentlig upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår den del av överklagandet som gäller förvaltningsrättens avvisningsbeslut.

Kammarrätten skriver av målet i övrigt.

YRKANDEN M.M.

Socionomkraft AB yrkar att kammarrätten prövar om Östra Göinge kommun hade rätt att genomföra ändringarna i ramavtalet, och att kammarrätten ogiltigförklarar uppdragsavtalet den 4 oktober 2024 mellan Bromölla kommun och Socionomera AB.

Bolaget anför följande angående frågan om överklagandet ska prövas av kammarrätten. Bolaget önskar ett vägledande avgörande avseende

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

rättstillämpningen. Avtalen kan i ett senare skede leda till upphandlings-skadeavgift eller skadestånd.

Östra Göinge kommun anser i första hand att kammarrätten ska skriva av målet och i andra hand att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Ramavtalet och ändringarna av ramavtalet 2022 och 2023

Kammarrätten instämmer i förvaltningsrättens bedömning att bolagets ansökan inte kom inom sex månader från det att ramavtalet och avtalen 2022 och 2023 om ändringar i ramavtalet slöts. Därför ska förvaltningsrättens avvisningsbeslut inte ändras.

Ändringen av ramavtalet 2024 och avropsavtalet oktober 2024

Genom förvaltningsrättens dom avslogs ansökan om ogiltigförklaring av det avropsavtal som ingicks i oktober 2024. Förvaltningsrättens prövning kan även sägas omfatta den justering av priset enligt ramavtalet som överens-koms den 25 juli 2024. Både avtalet om prisjustering och avropsavtalet har upphört att gälla. I en sådan situation finns det i normalt sett inte skäl att pröva frågan om ogiltigförklaring av avtalet.

Socionomkraft anför dock att bolaget önskar ett vägledande avgörande avseende rättstillämpningen, och att felaktigheter vid ingåendet av avtalen kan leda till upphandlingsskadeavgift eller skadestånd. Det aktualiserar frågan om Socionomkraft har ett berättigat intresse att få frågan om ogiltigförklaring av dessa avtal prövade i kammarrätten trots att avtalen har upphört att gälla.

Om ett mål om överprövning av ett avtals giltighet skrivs av på grund av att avtalet har upphört att gälla påverkar det inte möjligheterna att få frågan om upphandlingsskadeavgift prövad, se rättsfallet HFD 2020 ref. 61 och där angivna hänvisningar till lagförarbeten.

Talan om skadestånd på grund av att en upphandlande myndighet inte följt bestämmelserna i LOU får väckas inom ett år från den tidpunkt då avtal har slutits. Det framgår av 20 kap. 21 § LOU.

Eftersom det ännu inte gått ett år sedan överenskommelsen om ändringen i ramavtalet ingicks den 25 juli 2024 och sedan avropsavtalet ingicks i oktober 2024 står möjligheten att väcka talan om skadestånd på grund av fel vid ingåendet av avtalen fortfarande öppen oavsett om frågan om ogiltigförklaring av de här avtalen prövas av kammarrätten eller inte.

Inte heller ska den frågan prövas på grund av Socionomkrafts önskemål om ledning för rättstillämpningen.

Sammanfattningsvis finner kammarrätten att det inte finns något berättigat intresse att få frågan om ogiltigförklaring av aktuella avtal prövade i kammarrätten. Målet ska därför skrivas av i aktuell del.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (KR-01).

I avgörandet har deltagit kammarrättslagmannen Ann-Louise Björnsson (ordförande), kammarrättsrådet Axel Hanson (referent) och kammarrättsrådet Lennart Berglund.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I MALMÖ**
Avdelning 3
Sally Söderholm

DOM
2024-12-03
Meddelad i Malmö

Mål nr
11366-24

SÖKANDE

Socionomkraft AB, 559011-7155

MOTPART

Östra Göinge kommun

Ombud: advokaterna Maria Lidbom och Josefin Karlström
Advokatfirman LA PARTNERS AB

SAKEN

Överprövning av avtals giltighet enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar Socionomkraft AB:s talan i de delar den avser ogiltighet av dels ramavtalet benämnt *Bemanningsjänster inom hälso- och sjukvård och socialtjänst*, med avtalsnummer 62359, ingånget i mars 2021 mellan Socionomera Bemannings AB och Östra Göinge kommun, dels de under november 2022 respektive juli 2023 ingångna överenskommelserna om prisjustering mellan Socionomera Bemannings AB och Östra Göinge kommun.

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning av avtals giltighet gällande avtalet benämnt *Uppdragsbekräftelse gällande inhyrning av konsult*, ingånget den 4 oktober 2024 mellan Socionomera Bemannings AB och Bromölla kommun.

Avgörandet är elektroniskt undertecknat

Besöksadress
Bangårdsplatsen 2
Telefon
040-35 35 00

Öppettider
måndag–fredag
08:15–16:00

Postadress
Box 4522
203 20 Malmö

E-post
kansli3.fma@dom.se
Webbplats
www.forvaltningsrattenimalmo.domstol.se

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Östra Göinge kommun har, i egenskap av inköpscentral för ett antal avropsberättigade kommuner, genomfört en upphandling av ramavtal avseende *bemanningsjänster inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst* med diarienummer KS 2020/01524. Enligt beslut av den 29 januari 2021 har Östra Göinge kommun för delområdet ”2. Socialsekreterare - Försörjningsstöd” tecknat avtal med Bemannia AB, Socionomera Bemanning AB samt Socionomkraft AB i angiven rangordning. Avtal har därefter genom avrop från ramavtalet tecknats mellan Socionomera Bemanning AB (härefter Socionomera) och Bromölla kommun den 4 oktober 2024.

Socionomkraft AB (hädanefter Socionomkraft eller bolaget) ansöker om överprövning av avtals giltighet och yrkar att såväl det med Socionomera ingångna ramavtalet som avtalet av den 4 oktober 2024, ska ogiltigförklaras. Även övriga avtal (s.k. avknoppningar), som till följd av otillåtna ändringar av de ursprungliga avtalsvillkoren nu innehåller delvis nya avtalsvillkor, ska förklaras ogiltiga. Socionomkraft yrkar därutöver att förvaltningsrätten genom edition ska inhämta i målet relevanta överenskommelser.

I samband med ansökan yrkade Socionomkraft att förvaltningsrätten interimistiskt skulle besluta att avtalet av den 4 oktober 2024 inte får fullgöras innan något annat bestämts. Förvaltningsrätten avslog det interimistiska yrkandet i beslut den 14 oktober 2024.

Östra Göinge kommun (i det följande även benämnd kommunen) bestrider att det föreligger grund för att förklara avtalet av den 4 oktober 2024 ogiltigt och anser för egen del att ansökan i denna del ska avslås. I den del ansökan om överprövning avser ogiltigförklaring av ramavtalet anser kommunen att ansökan ska avvisas som för sent inkommen. De omständigheter bolaget sedan åberopar i fråga om övriga avtal (s.k. avknoppningar) ska i första hand anses

omfattas av bestämmelsen om preklusion. För det fall förvaltningsrätten inte skulle anse omständigheterna vara prekluderade ska bolagets ansökan om överprövning i denna del avvisas som för sent inkommen alternativt avslås.

VAD PARTERNA SAMMANFATTNINGSVIS ANFÖR

Socionomkraft AB

Socionomera har gjort prisjusteringar i strid med de i det ursprungliga ramavtalet angivna avtalsvillkoren vilket, till att börja med, måste få till följd att det med Socionomera ingångna ramavtalet ska förklaras ogiltigt då det inte har upphandlats på ett i enlighet med LOU korrekt sätt. Då Socionomeras anbud således strider mot innehållet i grundavtalet ska även det mellan Socionomera och Bromölla kommun ingångna avtalet den 4 oktober 2024 förklaras ogiltigt. Socionomkraft lider skada i upphandlingsrättsligt hänseende eftersom Socionomera i tilldelningsbeslutet av den 29 januari 2021 hade rangordnats högre än Socionomkraft i avropsordningen utifrån tilldelningsgrunden lägsta pris och nu har prisjusterat på ett avtalsstridigt sätt. Även samtliga s.k. avknoppningar ska förklaras ogiltiga.

Enligt en klausul i det ursprungliga ramavtalet tillåts prisjusteringar av timpriset inom ett på förhand fastställt procentintervall, som gäller lika för samtliga leverantörer. Det är enlighet med denna klausul, benämnd *1.10 Ersättning* och enligt vilken prisjusteringar ska följa ett kostnadsindex, som prisjusteringar ska ske och inte enligt punkten 4.11 i upphandlingsdokumenten, så som kommunen gör gällande. Trots att prisjusteringar sedan ramavtalets start enbart har tillåtits med en ökning om högst 9,71 procent har Socionomera, med avseende på delområdet ”2. Socialsekreterare - Försörjningsstöd”, ökat sitt timpris från 516,74 kr/tim till 674 kr/tim, vilket motsvarar en ökning om 30,4 procent och utgör en väsentlig ändring av ramavtalet. Något protokoll tycks heller inte ha upprättats över den dialog avseende prisjustering som i enrum har

förts mellan Socionomera och kommunens upphandlingschef. Ändringar av avtalsvillkor i offentligt upphandlande avtal måste dock ske skriftligt samt dokumenteras, vilket i förevarande fall inte har gjorts då kommunens upphandlingschef synes vara den enda med kännedom om omständigheterna kring prisjusteringen. Den prisjustering som gjorts har sålunda skett på ett otillåtet sätt samt i strid med såväl avtalsvillkoren i grundavtalet som de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna och rättspraxis. Kommunen har förvisso under överprövningsprocessen gett in mailkorrespondens mellan Socionomera och kommunens upphandlingschef, vilken ytterligare förstärker uppfattningen att det sätt på vilket omförhandlingarna av Socionomeras timpris skett är regelvidrigt. Kommunen har i november 2022 först inte godtagit det av Socionomera föreslagna priset om 795 kr/tim och lämnade därför i stället ett motbud om 674 kr/tim. De premisser på vilka motbudet grundats samt övriga överväganden som kan ha gjorts framgår emellertid inte av den inlämnade mailkorrespondensen. Vidare följde inte kommunen Socionomeras uppmaning att uppmärksamma övriga leverantörer på prisjusteringen. Kommunen har således, samt genom att därutöver under år 2022 vid ytterligare ett flertal tillfällen ha tillåtit Socionomera att, i strid med grundavtalet, kraftigt prisjustera i ökande riktning, diskriminerat Socionomkraft. Att i november 2022 tillåta en leverantör att prisjustera i ökande riktning med hänvisning till covid-19 är fullkomligt orimligt. Likaså är det orimligt och i strid med principen om lika-behandling samt gällande rätt att tillåta en leverantör att prisjustera på grund av dennes svårigheter att tillhandahålla externa resurser. De prisjusteringar som Socionomera sedan november 2022 har tillåtit göra och som än i dag gäller, har väsentligen förändrat den ekonomiska jämvikten mellan leverantörerna och att omförhandlingarna skett i enrum har medfört att Socionomkraft berövats möjligheten att agera. Socionomkraft, som erbjudit en konsult till ett lägre pris om 568 kr/tim, tilldelades inte avtal efter det genomförda avropet, vilket har medfört skada för bolaget. Den omständigheten att kommunen tidigare också har tillåtit Bemannia AB att prisjustera talar vidare för att kommunen satt i system att ändra avtalsvillkor för att gynna en utvald leverantör.

För att omförhandling av avtalsvillkor ska tillåtas krävs enligt praxis bl.a. att avtalets övergripande karaktär inte väsentligen förändras, att avtalets ekonomiska jämvikt inte väsentligen förändras med hänsyn till de omständigheter under vilka det upphandlats samt att principerna om transparens och likabehandling inte sätts ur spel. Bolaget begärde mot bakgrund härav redan under anbudstiden under år 2020 att den klausul som framgår av punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten skulle tas bort från ramavtalet, vilket slutligen också efterföljdes. Det bestrids därför att den i punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten angivna klausulen över huvud taget skulle vara tillämplig. Även om så skulle vara fallet hade klausulen, med beaktande av det ovan anförda, varit i strid med gällande rätt och följaktligen ändå fått lämnas helt utan avseende. För att en ändring av avtalet ska vara tillåten måste ändringsklausulen därutöver vara klar, exakt och entydig samt ange omfattningen och arten av möjliga ändringar och villkoren för när de får tillämpas. Ändringen får dock inte medföra en ändring av avtalets övergripande karaktär. Den prisjusteringsklausul som kommunen hänvisar till är varken klar eller exakt och medför dessutom en ändring av grundavtalets karaktär såtillvida att rangordningen av leverantörerna satts ur spel och att tilldelningsgrunden lägsta pris, med hänvisning till vilken rangordningen gjorts, förlorat sin relevans i grundavtalet. Det är vidare inte tillåtet för en upphandlande myndighet att avtala bort obligatoriska delar av en offentlig upphandling.

Det är följaktligen bolagets uppfattning att Socionomeras timpriser inom samtliga av upphandlingens delområden, och därmed inte enbart avseende delområde ”2. Socialsekreterare - Försörjningsstöd”, ska återställas till de ursprungliga priserna. I annat fall kommer samtliga framtida tilldelningar att ske på felaktiga grunder.

Den upphandlande myndigheten

Den bestämmelse om omförhandling som finns intagen i grundavtalet medger kommunen att avtala om nya prisnivåer, varför prisjusteringar tillåts utan genomförande av en ny upphandling. Någon ändring av avtalsvillkoren har således inte skett och det har därmed heller inte varit fråga om någon otillåten ändring av ramavtalet. Det genomförda avropet är i sin tur förenligt med såväl ramavtalet som LOU och ska därför inte förklaras ogiltigt.

I prisjusteringsklausulen i punkten *1.10 Ersättning* i ramavtalet, vilken är identiskt med punkten 4.11 i upphandlingsdokumenten, anges att pris utgår enligt anbud samt att priser årligen regleras utifrån SCB:s prisindex för privata tjänstemän (TPI). Därutöver ger bestämmelsen om omförhandling i punkten *4.12 Omförhandling – tillfällig prisjustering* under avsnittet *Kommersiella villkor* i upphandlingsdokumenten möjlighet till omförhandling och tillfällig prisjustering. Parterna i ramavtalet har med hänsyn härtill rätt att uppta förhandling om förutsättningarna för avtalets ingående under avtalstiden ändras väsentligt. Sådana förändringar kan bestå i tillgänglighetsbrist eller att marknadsläget till följd av en pandemi drastiskt förändras. Omförhandlingsklausulen i punkten 4.12 är tillräckligt tydlig för att uppfylla de i LOU uppställda kraven på en ändringsklausul. Socionomkrafts påstående att klausulen i fråga skulle ha tagits bort är direkt felaktigt då kommunen på bolagets fråga under anbudstiden svarat att punkten kvarstår.

Socionomerna påkallade, med hänvisning till omförhandlingsklausulen, den 25 november 2022 omförhandling av sitt offererade anbudspris, varefter kommunen med stöd av ramavtalets villkor godtog ett timpris om 674 kr under en begränsad tid. Därefter har ytterligare två omförhandlingar påkallats den 11 juli 2023 respektive den 11 juli 2024, efter vilka kommunen återigen godtagit ett timpris om 674 kr under begränsade perioder. Då omförhandlingsklausulen i punkten 4.12 återfinns under avsnittet *Kommersiella villkor* i upphandlings-

dokumenten, som är en del av ramavtalet, utgör klausulen i punkten 4.12 ett avtalsvillkor som reglerats redan i de ursprungliga upphandlingsdokumenten. Det följer även av punkten *1.23 Avtalshandlingar* i ramavtalet att upphandlingsdokument jämte bilagor utgör en del av ramavtalet, varför det därmed står klart att klausulen i punkten 4.12 i de kommersiella villkoren gäller mellan parterna. Samtliga anbudsgivare har därmed också känt till att prisjusteringar kan komma att ske under avtalstiden om en leverantör begär omförhandling, vilket i sig dels innebär att samtliga anbudsgivare har behandlats lika, dels att tillämpningen av klausulen har varit förenlig med LOU. Den justering i pris som Socionomera tillåtit göra, och som tillämpats i avtalet av den 4 oktober 2024, har skett med stöd av denna klausul och har följaktligen varit tillåten samt haft stöd i ramavtalet. Socionomkraft har däremot inte under avtalstiden påkallat omförhandling med stöd av omförhandlingsklausulen i punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten, varför bolagets pris i stället har justerats enligt det index som anges i punkten 1.10 i ramavtalet. Vidare påverkas rangordningen i ramavtalet över huvud taget inte av några prisjusteringar då rangordningen alltid är densamma som den som framgår av tilldelningsbeslutet. Någon förändring i den ekonomiska jämvikten har därmed inte skett och bolaget därmed inte heller lidit någon skada.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för prövningen

Edition

Socionomkraft har yrkat att förvaltningsrätten genom edition ska inhämta i målet relevanta överenskommelser, vilket förvaltningsrätten uppfattar tar sikte på de överenskommelser om prisjustering som ingåtts mellan kommunen och Socionomera. Eftersom kommunen har efterkommit bolagets begäran saknas skäl för förvaltningsrätten att ta ställning till yrkandet om edition.

Frågan om preklusion

Beträffande de av Socionomkraft framförda invändningarna avseende de s.k. avknoppningarna har kommunen anfört att de omständigheter som bolaget i detta avseende åberopar, har åberopats först efter preklusionsfristens utgång.

Enligt 20 kap. 5 b § LOU får en omständighet som den sökande leverantören åberopar till grund för sin talan senare än tre veckor från den dag då ansökan om överprövning kom in till förvaltningsrätten beaktas av rätten endast om leverantören gör sannolikt att den inte har kunnat åberopa omständigheten tidigare eller annars har haft giltig ursäkt att inte göra det.

I detta sammanhang får först klargöras att det i målet har framkommit att Socionomera tillåtit göra totalt tre prisjusteringar, varav den senaste resulterade i det pris som tillämpas i avtalet den 4 oktober 2024. Bolagets invändningar hänförliga till det nu nämnda avtalet omfattas, med hänsyn till att de får anses ha framförts redan i ansökan om överprövning, enligt förvaltningsrätten, inte av bestämmelsen om preklusion i 20 kap. 5 b § LOU. Likaså får invändningarna avseende både den första och den andra prisjusteringen som medgavs Socionomera efter omförhandlingar i november 2022 respektive juli 2023, enligt förvaltningsrättens uppfattning, anses ha framförts redan i bolagets yttrande av den 21 oktober 2024, vilket är inom preklusionsfristen, varför inte heller dessa invändningar prekluderas genom bestämmelsen i 20 kap. 5 b § LOU.

Frågan om ansökan om överprövning avser samtliga delområden

Socionomkraft har i yttrande, inkommet till förvaltningsrätten den 4 november 2024, gjort gällande att Socionomeras timpriser inom samtliga av upphandlingens delområden ska återställas. Kommunen har anfört att bolaget inte inom preklusionsfristen har åberopat den omständigheten att Socionomeras prisjusteringar varit otillåtna i förhållande till samtliga delområden samt att bolagets yrkande i detta avseende under alla omständigheter ska avvisas som för sent

inkommet alternativt avslås. Socionomkraft har i sin tur mot detta anfört att man inte har begränsat sin talan till att endast avse ett delområde och att samtliga delområden därmed ska omfattas av förvaltningsrättens prövning. Förvaltningsrätten finner härvid att Socionomkraft inte i de till förvaltningsrätten inom preklusionsfristen ingivna yttrandena, på ett klart och tydligt sätt har angivit att bolagets talan tar sikte på upphandlingens samtliga delområden. Vid sådant förhållande finner förvaltningsrätten att skäl inte föreligger att förklara inom övriga delområden ingångna avtal ogiltiga.

Överprövning av ramavtalet samt de under november 2022 respektive juli 2023 ingångna överenskommelserna

En ansökan om överprövning av ett avtals giltighet ska, om inte annat följer av andra stycket, ha kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den dag då avtalet slöts (20 kap. 17 § LOU).

Socionomkraft har yrkat att ramavtalet mellan Socionomera och kommunen ska förklaras ogiltigt. Såvitt framkommit i målet tecknades ramavtalet i mars 2021. Ansökan om överprövning kom in till förvaltningsrätten den 8 oktober 2024 och således inte inom sex månader från den dag då ramavtalet slöts. Socionomkrafts talan ska därför avvisas i denna del.

Socionomkraft yrkar därutöver, så som det får förstås, att de överenskommelser som ingåtts mellan kommunen och Socionomera i november 2022 respektive juli 2023 ska förklaras ogiltiga. Förvaltningsrätten anser härvid inledningsvis att det i målet inte är visat att överenskommelserna i fråga över huvud taget utgör gällande avtal. Förvaltningsrätten konstaterar dock att bolagets ansökan, även om överenskommelserna skulle betraktas som gällande avtal, inte heller i dessa delar har kommit in till förvaltningsrätten inom sex månader från den dag då de ingicks, varför bolagets talan ska avvisas även i dessa delar.

Tillämpliga bestämmelser

Rätten ska enligt 20 kap. 13 § LOU besluta att ett avtal som har slutits mellan en upphandlande myndighet och en leverantör är ogiltigt bl.a. om avtalet har slutits utan föregående annonsering när det inte har varit tillåtet att använda direktupphandlingar.

Av 17 kap. 8 § LOU följer att ett kontrakt eller ett ramavtal får ändras utan en ny upphandling, om ändringen görs med stöd av någon bestämmelse i 9–14 §§.

I 17 kap. 10 § LOU anges att ett kontrakt eller ramavtal får ändras i enlighet med en ändrings- eller optionsklausul utan att en ny upphandling måste genomföras, om kontraktets eller ramavtalets övergripande karaktär inte ändras och klausulen

1. har angetts i något av upphandlingsdokumenten i den ursprungliga upphandlingen,
2. klart, exakt och entydigt beskriver under vilka förutsättningar den kan tillämpas, och
3. anger omfattningen och arten av ändringarna som kan komma att göras.

Avtalsvillkor respektive upphandlingsdokument i relevanta delar***Avtalsdokument*****1.10 Ersättning**

Pris enligt anbud. Uppdragstagaren erhåller ersättning enligt Prisbilagan.

(...)

Priser regleras årligen utifrån SCB:s Prisindex för privata tjänstemän (TPI).

(...)

Upphandlingsdokument**4.12 Omförhandling - tillfällig prisjustering**

Om förutsättningarna för avtalets ingående ändras väsentligt under avtalstiden äger parterna rätt att uppta förhandling utifrån sådan förändring. Exempel på en sådan förändring kan vara tex tillgänglighetsbrist. Anmälan om omförhandling ska ske så snart det åberopade förhållandet blivit känt för den part som åberopar omförhandlingsrätten och befriar inte part från skyldigheten att fullgöra berörd avtalsförbindelse.

Tillfällig prisjustering

Parterna kan komma överens om en tillfällig prisjustering, om marknadsläget drastiskt förändras. Med drastisk förändring avses force majeure, d.v.s. yttre omständigheter som någon part ej kan råda över ex. pandemi som orsakar tillgänglighetsbrist eller liknande. Priserna ska återgå till ordinarie avtalspris när läget på marknaden stabiliserats. Med tillfällig avses i detta fall en prisjustering som varar högst sex (6) månader. Skulle marknadsläget kvarstå efter sex månader får parterna ha en ny förhandling avseende priserna.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är, med hänsyn till vad förvaltningsrätten kommit fram till ovan, begränsad till om det förelegat en skyldighet för kommunen att upphandla avtalet av den 4 oktober 2024 i enlighet med bestämmelserna i LOU eller om kommunen har visat att det föreligger undantag från kravet på upphandling. Huvudregeln är att upphandlingar ska annonseras och endast i vissa undantagsfall får avtal ingås utan föregående annonsering. En ändring av ett ingånget kontrakt eller ramavtal utan stöd av någon undantagsbestämmelse utgör en otillåten direktupphandling (prop. 2015/16:195 s. 1127). Undantagen ska tolkas restriktivt och det är den upphandlande myndigheten som initialt ska visa att det finns förutsättningar att tillämpa undantagsbestämmelsen (jfr EU-domstolens dom i mål C-157/06 Kommissionen mot Italien, p. 23).

Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att omförhandlings- och prisjusteringsklausulen, i enlighet med 17 kap. 10 § 1 LOU, har angivits redan i upphandlingsdokumenten i den ursprungliga upphandlingen under avsnitt *4 Kommersiella villkor*. Med hänsyn härtill samt med beaktande av att det i punkten *1.23 Avtalshandlingar* i ramavtalet därtill anges att bl.a. upphandlingsdokument jämte bilagor gäller för avtalet, instämmer förvaltningsrätten i att klausulen i punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten utgör en del av ramavtalet och därför är tillämplig mellan parterna i ramavtalet. Förvaltningsrätten kan vidare inte finna annat än att omförhandlings- och prisjusteringsklausulen i punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten även uppfyller de i 17 kap. 10 § 2 och 3 LOU uppställda rekvisiten. Vid det förhållandet att omförhandling och tillfällig prisjustering inte begärs med stöd av punkten 4.12 i upphandlingsdok-

umenten regleras leverantörens pris i stället i enlighet med vad som anges i punkten *1.10 Ersättning* i ramavtalet.

Enligt förvaltningsrättens förmenande har annat inte framkommit än att tillämpningen av klausulen i punkten 4.12 i upphandlingsdokumenten under juli 2024 har varit motiverad samt att det då också har funnits skäl att med stöd av klausulens andra stycke medge Socionomera en tillfällig prisjustering. Det har inte framkommit att avtalet av den 4 oktober 2024 har medfört att ramavtalets övergripande karaktär ändrats. Det har därmed förelegat förutsättningar för undantag från ny upphandling, varför grund för att förklara avtalet ogiltigt därmed saknas. Vad bolaget i övrigt anfört i målet föranleder inte någon annan bedömning från förvaltningsrättens sida.

Socionomkrafts ansökan om överprövning av avtals giltighet gällande avtalet ingånget den 4 oktober 2024 ska mot bakgrund av ovanstående avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-05)

Ola Brändström

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.

Hur man överklagar

KR-01

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga det till Högsta förvaltningsdomstolen. Överklagandet ska skickas till kammarrätten. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet.

I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen senast den dag tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen är en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta förvaltningsdomstolen ska pröva ett överklagande. Högsta förvaltningsdomstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning eller

att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller kammarrättens beslut. Det är därför viktigt att du i överklagandet tar med allt som du vill föra fram.

Så här gör du

1. Skriv kammarrättens namn, målnummer och beslutsdatum.
2. Förklara vilken ändring du vill ha och varför du tycker att beslutet ska ändras.
3. Förklara varför du anser att Högsta förvaltningsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövnings-tillstånd ovan).
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Bifoga de skriftliga bevis du hänvisar till om de inte redan finns i målet.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om hur domstolen kan nå dig: e-postadresser, postadresser, och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till kammarrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Kammarrätten kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet, och då står kammarrättens beslut fast.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar kammarrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta förvaltningsdomstolen.

Har du tidigare fått handlingar med förenklad delgivning kan även Högsta förvaltningsdomstolen skicka handlingar på detta sätt.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med kammarrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.